

הבכור במקום שאין מומחה. ג' מתירין את הנדר במקום שאין חכם.

שנינו במשנה: רבי יוסי אומר: אפילו יש שם כ"ג אינו נשחט אלא על פי מומחה.

א-ז ומבארנין: ג' מתירין את הבכור במקום שאין מומחה. היינו לאפוקי מדרבי יוסי דמתניתין דאמר אינו נשחט אלא על פי מומחה.

אמר רב חננאל אמר רב: אין הלכה כרבי יוסי!

ומקשינן: פשיטא?! דהא יחיד ורבים שנחלקו — הלכה כרבים.

והא דארמן שלשה מפירין מתירין⁽³³⁾ את הנדר במקום שאין חכם — לאפוקי מדרבי יהודה.

ומתרצינן: מהו דתימא, רבי יוסי נמוקו עמו, טעמו עמו שמביא טעם לכל דבריו⁽³⁵⁾.

דתניא: הפרת נדרים בג' הדיוטות.

קא משמע לן דהלכה כרבים.

רבי יהודה אומר: דוקא כשאחד מהם מהשלשה חכם אבל אם שלשתן הדיוטות, אין מתירין אפילו במקום שאין חכם.

ומדייקנין: תפשוט מהא דאמר רב חננאל משמיה דרב אין הלכה כרבי יוסי, דהך קמייחא דאמר רב יהודה ג' מתירין את הבכור במקום שאין מומחה, וספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל — דמשמיה דשמואל איתמר. דאי משמיה דרב, תרתי למה לי למימר הא דשלשה מתירין את הבכור והא דאין הלכה כרבי יוסי?

והא דאמרנין "במקום שאין חכם", כגון מאן? כמו מי הוא אותו חכם שאין מתירין במקומו ג' הדיוטות.

אמר רב נחמן: כגון אנא!

ודחינן: חדא מכלל דחבירתא איתמר. שרב אמר רק פעם אחת ומדיוקא דההוא איתמר נמי המימרא השניה.

רבי יהודה אומר: צריך שיהא אחד מהן חכם.

ותמהינן: מכלל דהנך, תרי, כל דהו? ואפילו עמי הארץ. והרי עמי הארץ אפילו להצטרף אינם יכולים דכמו דליתנהו דמי⁽³⁴⁾.

מתניתין:

השוחט את הבכור, ומכר מבשרו, ונודע אחר כך שלא הראהו לחכם שיבדוק את מומו — מה שאכלו הקונים, אכלו, ויחזיר להם את הדמים. דאף על פי שנהנו קנסינן

אמר רבינא: דמסברי להו וסברי, שצריכים להיות לפחות בדרגה כזאת שאם יסבירו להם הלכות נדרים הם יבינו, והחכם שביניהם יסביר להם.

³³ "כגון אנא" אבל אינם עמי הארץ.

³³ עיין תוד"ה מפירין

³⁵ ובערובין נא, א פירש"י: "נימוקו" — נים וקו. דבר ישר כקו המשקולת.

³⁴ עיין תוס' שביארו דלכאורה מה הקושיא דלמא השנים אינם בדרגת החכם שנאמר קודם